

סיכום עמדות הציבור בנושא שקיפות בתחום הקורונה

נערך על ידי עו"ד רבקי דב"ש ומר גיא זומר

כללי

ביום ה-15 באפריל 2020, הפיצו עורכי הדוח בשיתוף עם [התנועה לחופש המידע](#) (ע"ר), שאלון לציבור במטרה לבחון עמדותיו ביחס לרמת השקיפות הקיימת בנוגע למידע בתחום הטיפול של מדינת ישראל במשבר הקורונה.

נכון ליום 17 באפריל 2020, מילאו את השאלון 1266 איש. לאחר טיוב נתונים, נותרו 1249 שאלונים.

השאלון הופץ לכלל הציבור. במטרה להגיע לקהל מגוון שאינו רק קהל עוקבי התנועה לחופש המידע, הסקר הופץ באתר [YNET](#), והגיע לקהל אקראי (שלא על פי חתכים סטטיסטיים). מכאן יש לראות בתוצאות שאלון זה שיקוף של עמדות בציבור לגבי הסוגיות הנדונות המאפשר לציבור להביע עמדתו בסוגיה שלא נדונה בצורה סדורה אצל מקבלי החלטות. אנו רואים חשיבות בכך שהממשלה תערוך בתחום זה, אחת לתקופה, סקר מתוקף גם מבחינה סטטיסטית, זאת על מנת לשפר ולייעל את דרכי עבודתה בתחום זה.

להלן סיכום הנתונים העולים מהשאלון.

בסיס הנתונים ולוח נתונים (דשבורד) ייעודי, נגישים לציבור באתר התנועה לחופש המידע בקישור שלהלן.

תובנות מרכזיות

התובנות המרכזיות העולות מהתשובות לשאלון זה הן -

1. ישנה קורלציה גבוהה בין שקיפות לאמון. מי שנותרים אמון במנהלי המשבר, בהסתברות גבוהה יותר מציינים נגישותם למידע, ולהפך.
2. מרבית המשיבים סבורים כי המידע הקיים אינו מספק ואמין (73.3%), אינם יודעים למי לפנות בשאלות הנוגעות לקורונה (56.1%), וסבורים כי קיים מידע רב וסותר ואינם יודעים מיהו הגורם עליו ניתן להסתמך (44.2%).
3. מרבית המשיבים סבורים כי המחסור הרב במידע לציבור בתחום הקורונה - הוא בנוגע לנתונים על גביהם מתבססות החלטות הממשלה (75.6%) ומידע לצורך בחינה ומחקר (73.5%).
4. מומחים זוכים להערכת אמינות גבוהה יותר (41.5%) מהממשלה (18.7%) ומהתקשורת (19.1%). נתון זה מתקשר גם להערות מילוליות שקיבלנו בדבר הצורך במתן במה לגורמי מקצוע.
5. ככלל, רמת האמון במנהלי המשבר נמוכה (23.9%) אולם רמת הציות גבוהה (95.8%)

מקורות המידע

מקורות ההסתמכות

שלושת המקורות בעלי אחזי ההסתמכות הגבוהים ביותר של ציבור המשיבים - ביחס לצריכת כלל ערוצי העברת המידע - הם:

הממשלה (91.2%)

התקשורת (90.8%)

מומחים בתחומם (87.6%)

מקומה של הרשות המקומית כמקור מידע אודות הקורונה, הינו נמוך באופן משמעותי (65.7%), זאת למרות חשיבותן של רשויות אלו בסיוע לתושבים. הדבר אף עולה מהתגובות לשאלה אודות אמינות הרשות המקומית. 24.2% השיבו כי שאלה זו אינה רלוונטית ביחס לרשות המקומית שלהם, כלומר, הם אינם רואים בה שחקן רלוונטי למסירת מידע לציבור אודות הקורונה.

פלטפורמת המידע

מהנתונים ניכר כי הפלטפורמה (הדרך בה מועבר המידע) המועדף על מרבית המשיבים הוא אתרי האינטרנט.

כאשר בוחנים את הערוץ הנבחר ביחס לכל מקור עולה כי מרבית המשיבים מסתמכים (בסדר יורד) על -

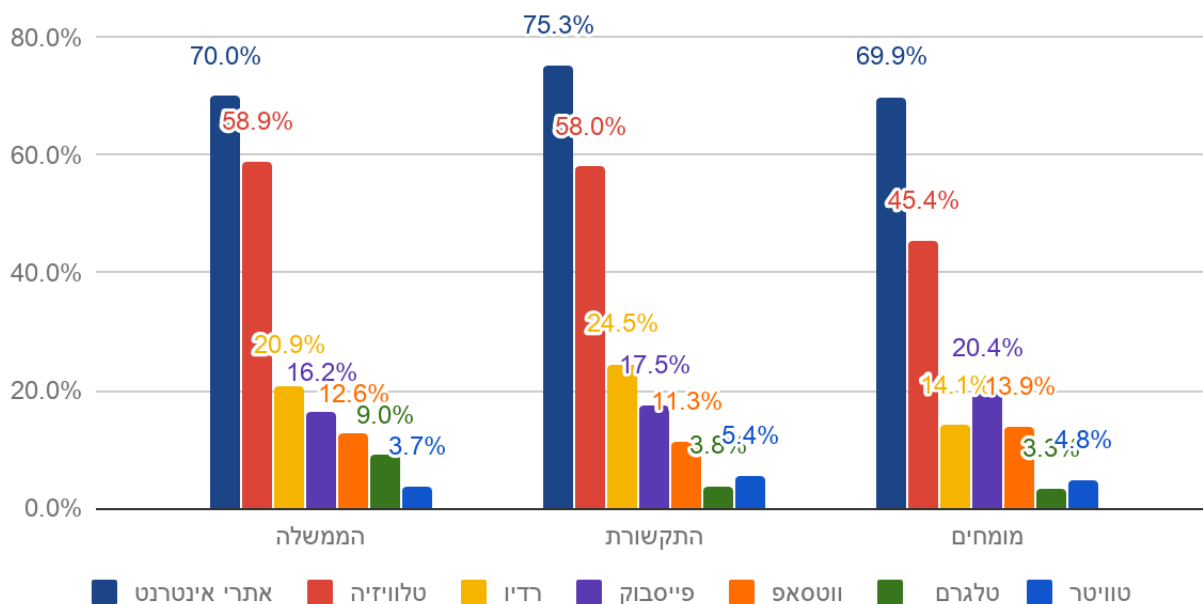
אתרי אינטרנט של התקשורת (75.3% מכלל משיבים)

אתרי אינטרנט של הממשלה (70% מכלל משיבים)

אתרי אינטרנט של מומחים בתחומם (69.9% מכלל משיבים)

הטלגרם והטוויטר הם הערוצים בהם נעשה השימוש הפחות ביותר ביחס להתעדכנות המשיבים בתחום הקורונה. לדוגמא, רק כ-9% מציינים כי הם מתעדכנים מערוץ הטלגרם של הממשלה.

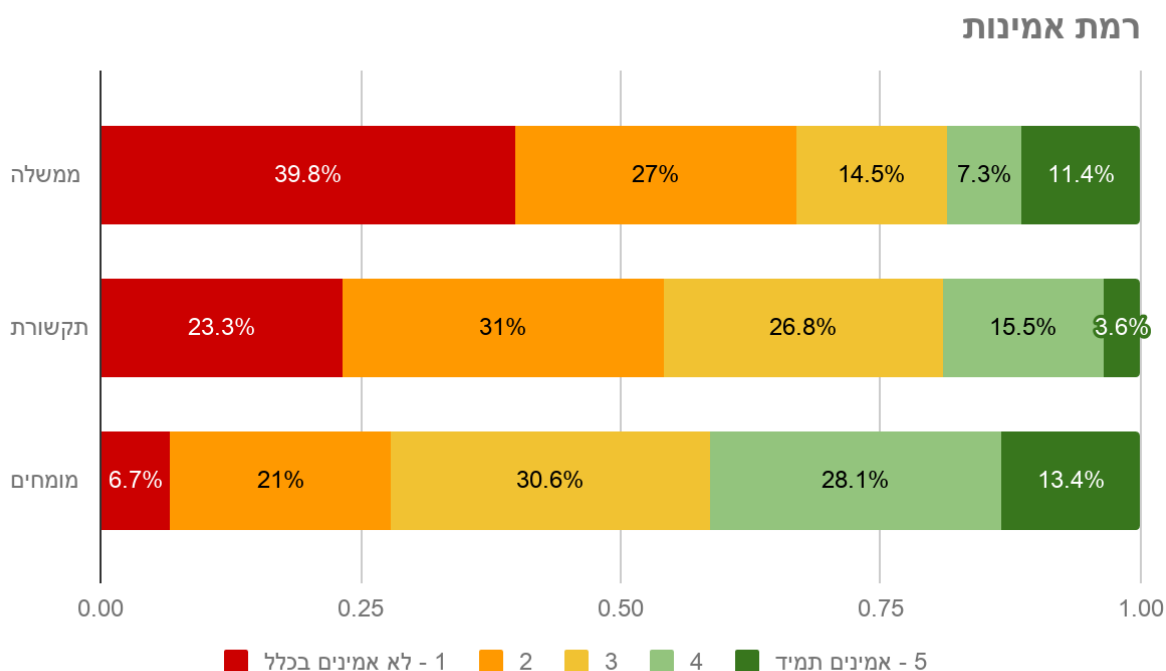
מקורות ההסתמכות מול ערוץ ההסתמכות

אמינות

לגבי שלושה מקורות מרכזיים – מומחים בתחומם (97% אחוזים), הממשלה (96.2% אחוזים) והתקשורת (95.5% אחוזים), ניכר שהמשיבים סבורים כי יש חשיבות רבה לשאלת האמינות של מקורות אלו.

מהנתונים ניכר כי הן הממשלה והן התקשורת, זוכים לרמת אמינות נמוכה יחסית (18.7% ו-19.1% בהתאמה). החלוקה אודות רמת האמינות של שלושת מקורות המידע המובילים, ביחס לכלל המדרגים, מופיעה בתרשים הבא -

בבחינה מה משפיע על רמת האמון של הציבור, לא נמצא הבדל משמעותי בין מי שהצביע על אמון או אי אמון במנהלי המשבר ביחס לרמת האמינות שניתנה לתקשורת ולמומחים בתחומם.

אולם ביחס לאמינות הממשלה - 66.1% ממי שיש להם אמון במנהלי המשבר ציינו כי רמת האמינות של הממשלה גבוהה, זאת ביחס ל-2.3% בלבד בקרב מי שציין כי רמת האמון במנהלי המשבר נמוכה.

מידע מספק

כל סוגי המידע אליהם מתייחס השאלון, דורגו על ידי אחוז נכבד מהמשיבים ככאלו שיש בהם צורך (כלומר, רק מיעוט מהמשיבים סברו שהמידע אינו רלוונטי עבורם).

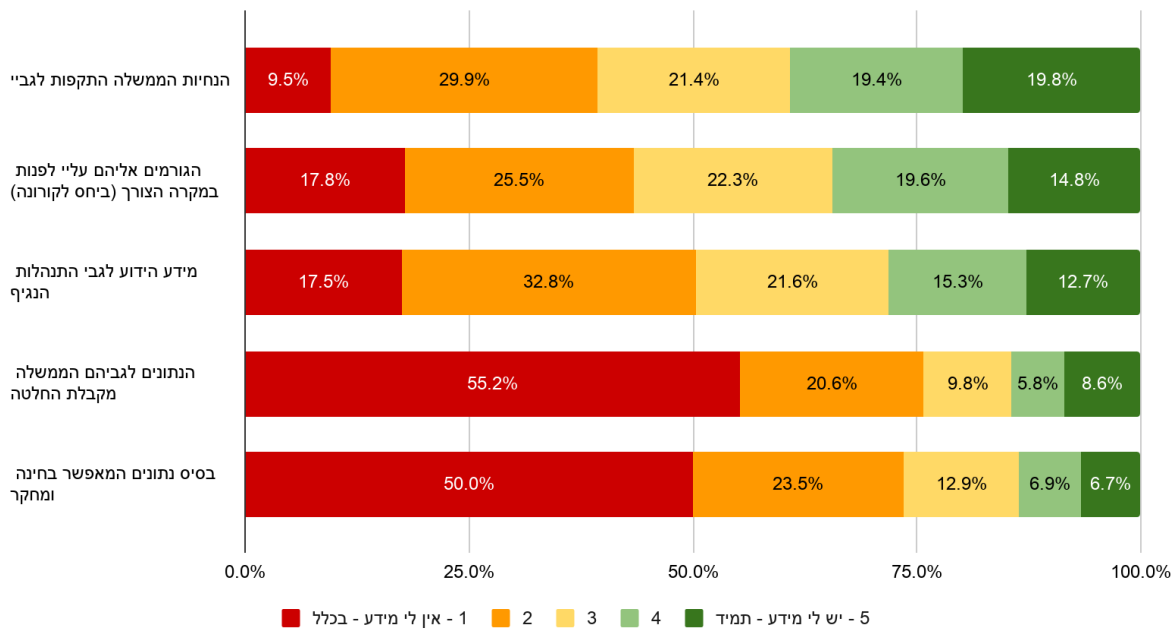
ההבדלים בין מידת הצורך לגבי חמשת סוגי המידע לגביהם שאלנו, הם קטנים ונעים בין כ-97.5% ("הנחיות הממשלה התקפות לגביי") לכ-91.8% ("בסיס נתונים המאפשר בחינה ומחקר").

בכל סוגי המידע לגבי שאלנו, אחוז המגיבים שטענו כי המידע חסר - עלה על אלו שצינו כי המידע שפורסם, מספק. יש לציין כי בתחום ההנחיות הפער בין שני מדדים אלו, זניח (0.2%).

מידע אודות ההנחיות התקפות לגבי המשיב, קיבל את הביקורת הפחותה ביותר. 39.2% ציינו כי יש בידם מידע, לעומת 39.4% שצינו כי אין בידם מידע.

הפער המשמעותי ביותר עלה ביחס ל"נתונים לגביהם הממשלה מקבלת החלטה" (75.8% חשים כי אין להם מידע לעומת 14.4% החשים שיש בידם מידע בנושא) ולגבי "בסיס נתונים המאפשר בחינה ומחקר" (73.5% חשים כי אין להם מידע לעומת 13.6% החשים שיש בידם מידע בנושא).

נגישות למידע

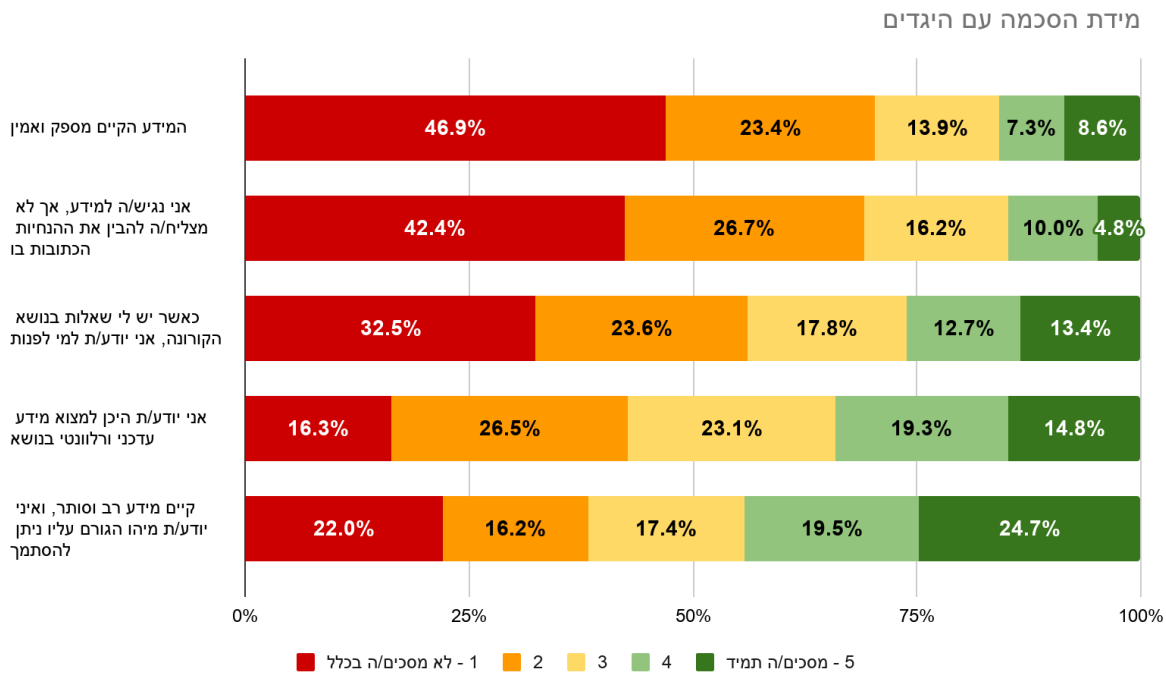

היגדים

בשאלון הצבנו מספר היגדים, לגביהם נדרשו המשתתפים להשיב עד כמה הם מסכימים עם ההיגדים שנכתבו.

ממקבץ התשובות עולה כי מרבית המשיבים סבורים כי המידע הקיים אינו מספק ואמין (73.3%), אינם יודעים למי לפנות בשאלות הנוגעות לקורונה (56.1%) וסבורים כי קיים מידע רב וסותר, ושאינם יודעים מיהו הגורם עליו ניתן להסתמך (44.2%)

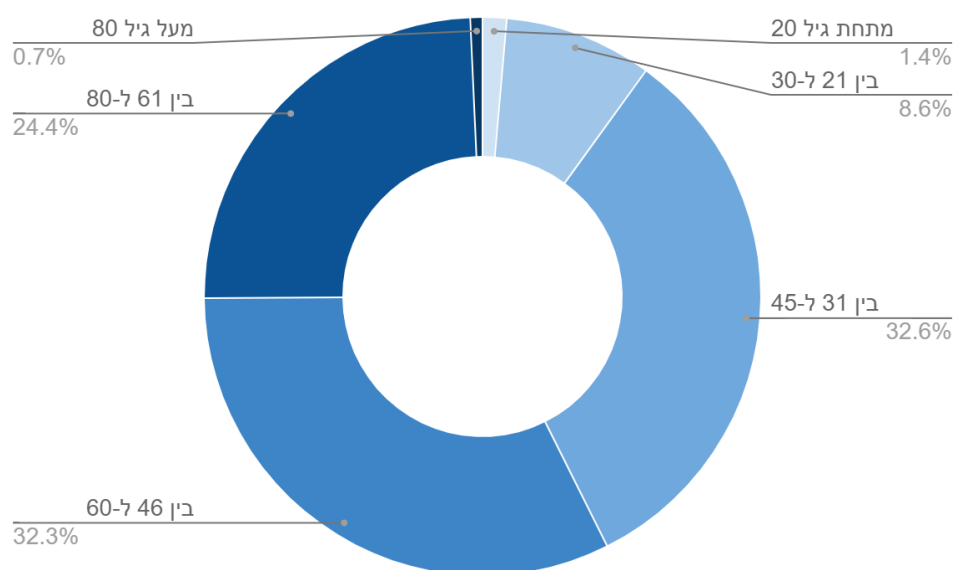
להלן מידת ההסכמה / אי ההסכמה של המשיבים עם ההיגדים הבאים:

מידע משלים

על מנת לבחון חתכים שיש בהם כדי לאפיין גורמים ספציפיים כמקור לשונות במענה, נתבקשו המשיבים לענות על ארבע שאלות הנוגעות לחתך הגיל של המשיבים, לרמת ההשפעה של המשבר על חייהם, למקום מגוריהם ולמספר הנפשות עמם הם מתגוררים וכן לרמת האמינות שהם נותנים למנהלי המשבר כמו גם לרמת הציות.

להלן חתך הגילאים שהשיבו על השאלון -

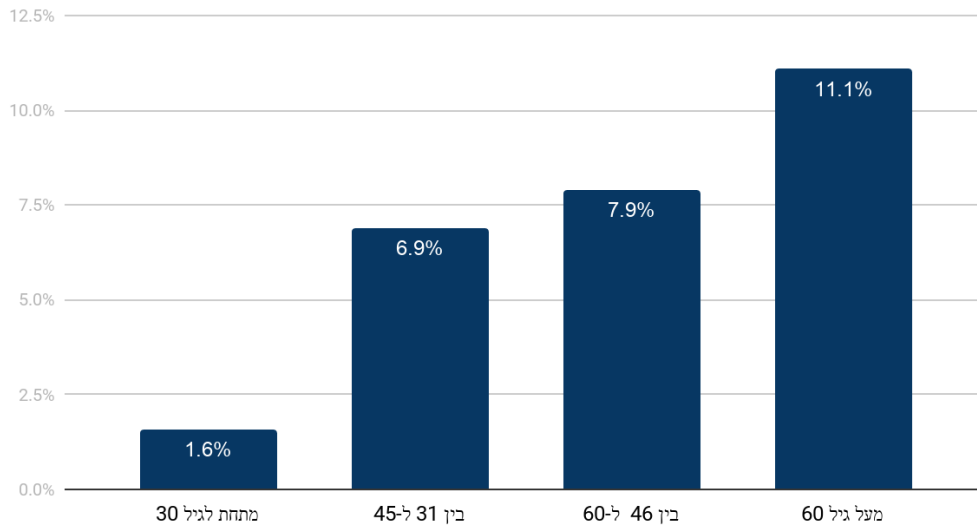
כאשר נבחן גיל האוכלוסיה מול נתונים נוספים בסקר, ניכר כי ישנה שונות ברמת הנגישות למידע שונה, על פי חתך הגילאים.

ביחס להנחיות מינהליות התקפות לגבי המשיב, רק 32.3% מבין בני ה-80-61 השיבו שהם נגישים להנחיות, חזאת ביחס ל-40.6%, ביחס ליתר המשיבים.

43.2% מהמשיבים מתחת לגיל 30, העידו כי הם יודעים אל מי עליהם לפנות ביחס לקורונה, חזאת לעומת רק 32.5% מהאוכלוסיה מעל גיל 60.

ביחס לצורך בהנגשת נתונים לבחינה ומחקר, ככל שעולה הגיל - יורד הצורך בנגישות לנתונים אלו. ניכר כי קבוצת המשיבים הצעירה (מתחת גיל 30) נותנת משקל משמעותי ליכולת לבצע בחינה ומחקר עצמאי, על פני המשיבים המבוגרים יותר -

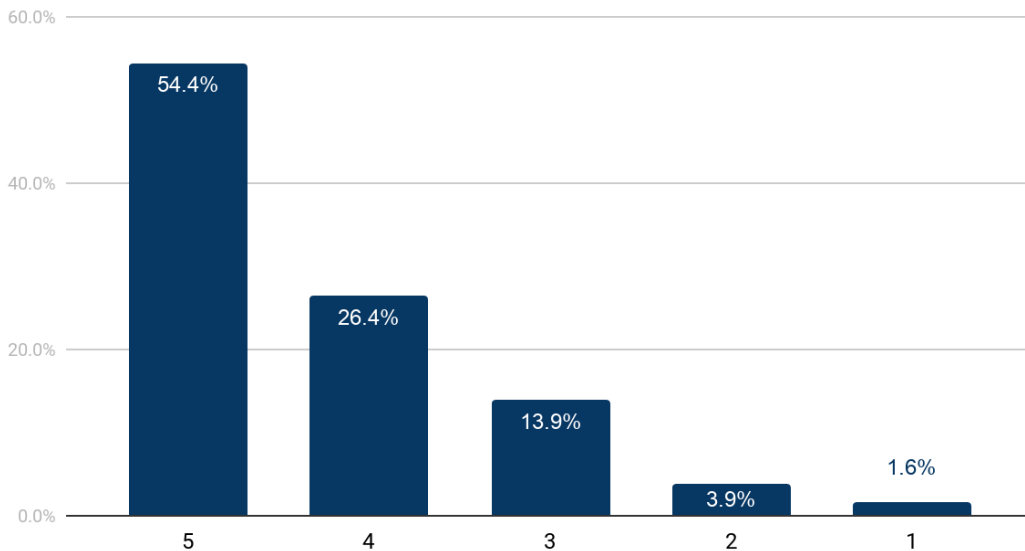
חוסר רלוונטיות של מידע לבחינה ומחקר

רמת ההשפעה של המשבר

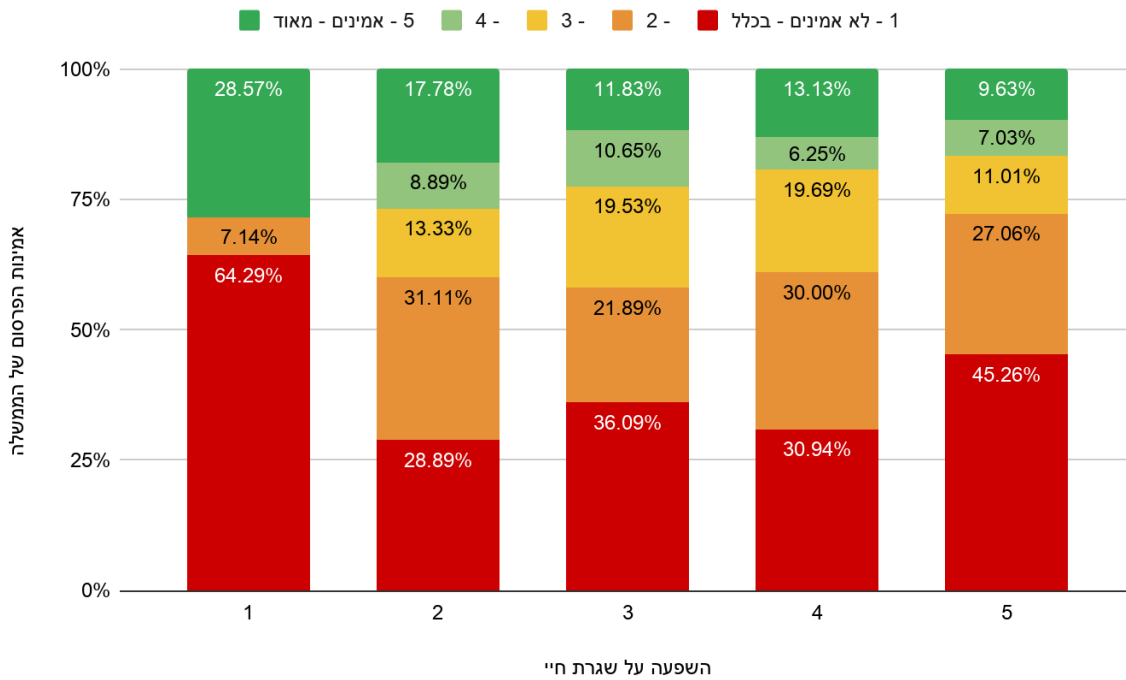
מרבית המשיבים מרגישים השפעה משמעותית על שגרת חייהם (דורג כ-5) -

רמת ההשפעה של המשבר על שגרת החיים

בבחינת תפיסת האמון של המשיבים השונים את הממשלה בחלוקה לפי רמת ההשפעה של המשבר על חייהם עולה כי ככל שהמשיבים ציינו כי למשבר השפעה גדולה יותר עליהם, כך רמת האמון שלהם בממשלה - פוחתת -

מקום מגורים

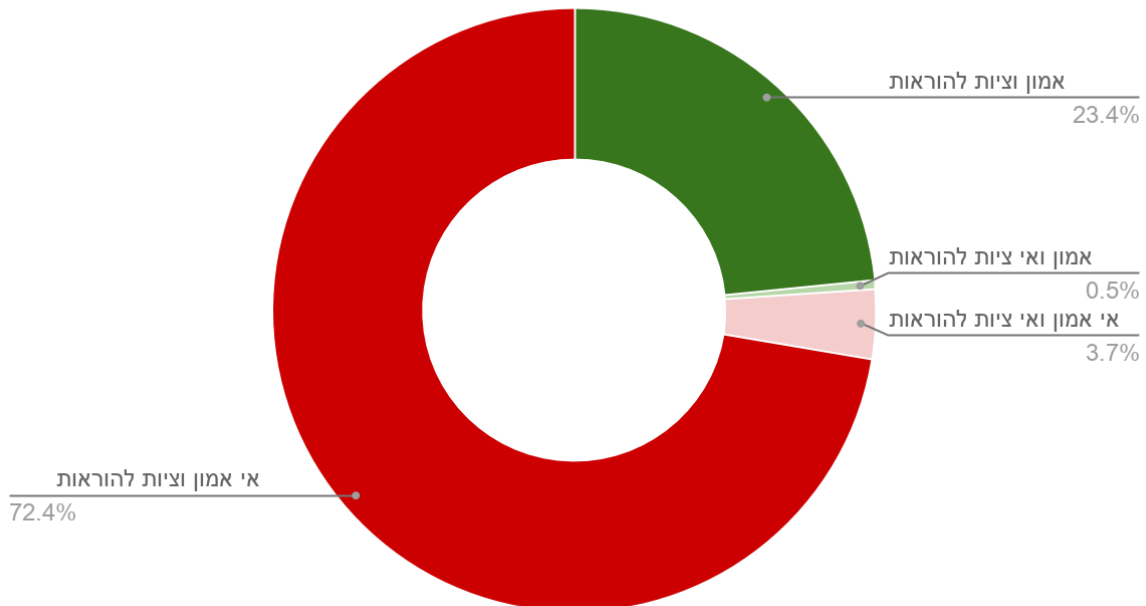
המשיבים נתבקשו להשיב האם הם מתגוררים ביישוב עירוני, כפרי, בית אבות או מוסד אחר, וכן – למעט לגבי מי שמתגורר בבית אבות או מוסד אחר, האם כמות הנפשות היא ארבע נפשות או פחות מכך.

פילוח הנתונים מעיד כי אין שינוי משמעותי לגבי רמת האמון או הציות ביחס למקום המגורים. עם זאת, אנשים המתגוררים עם 4 נפשות או פחות, נוטים לתת פחות אמון במנהלי המשבר (רק 21.7%) למול מי שמתגורר עם 5 נפשות או מעלה (דווח על 30% אמון).

רמת האמינות והציות

על פי הדיווח העצמי -

רמת האמון במנהלי המשבר וציות להוראות

באופן עקבי עלה כי כל מי שיש לו אמון במנהלי המשבר, סבור כי יש בידו יותר מידע ביחס לכלל המידע לגביו נשאל.

יצוין כי למעט בני ה-80 ומעלה, שציינו כי 100% מהם (9 במספר) מצייתים להוראות, לא ראינו שונות בין רמת הציות לחתך הגילאים.

טקסט חופשי

על מנת למנוע מצב בו השאלון לא סקר את כלל הנושאים המטרידים את הציבור, איפשרנו למשיבים להוסיף מלל חופשי בשאלון.

הופתענו לגלות את כמות הערות שהתקבלו. 32.5% מהמשיבים בחרו להוסיף הערות משלהם על האמור. נתון זה מעיד לטעמנו על הצורך של הציבור להביע עמדתו בסוגיה זו, כמו גם על התסכול שתחום השקיפות מציף בקרב רבים מהציבור.

מטבע הדברים, נדרש עוד להתעמק ולקדם את הנושאים שהועלו בהערות אלו, אך לעת עתה מוצגים ממצאים מרכזיים.

מתוך המגיבים 88.5% העבירו הערות המעידות על חוסר שביעות רצון מרמת השקיפות הקיימת, 4.2% היו הערות שציינו לחיוב את רמת השקיפות ו-2.7% נגעו להערות על השאלון.

הנושאים שקיבלו את ההתייחסות המרובה ביותר הם –

1. מידע רפואי חסר (11.7%) תוך התייחסות ספציפית למספר הבדיקות (12%) וכן לצורך לקבלת מידע אודות כלל הנפטרים ולהשפעה שיש להנחיות על מערכת הבריאות (6.1%)
2. הערות בדבר הצורך בפירוט נתונים ובשיפור איכותם (18.7%)
3. הבעת חוסר אמינות ביחס לנתונים המתפרסמים (16.4%)
4. מחסור במידע אודות תהליכי קבלת ההחלטות והנתונים המצויים בפני הממשלה (14.5%)
5. מחסור בתיאום ואחידות בהחלטות ובמידע המפורסם (6.4%) וכן הצבעה על חשיבותו של גורם מקצועי אחד שיעביר את המידע הנדרש (6.1%) מידע אודות תוכניות לעתיד ואסטרטגיית יציאה (9.5%)
6. הצורך בהבהרת ההנחיות המתפרסמות (7.2%)

את כלל ההערות החשובות ניתן לקרוא בטבלה הגולמית המתפרסמת באתר התנועה לחופש המידע